

Într-un orașel de provincie, ordinea firească a lucrurilor se perturbă în momentul când se pune problema ca un talentat elev să meargă să studieze muzica la Paris.

“În fața ei, în picioare, cu mâinile la spate și cu capul plecat puțin spre stânga, stătea domnul Annibal Ionescu-Năzdrăvanu (cu doi n!), profesor de muzică la liceul târgului. Îi asculta tânguirile care erau aceleași ca și ieri, ca și alaltăieri, ca-n toate zilele de când s-a pus chestiunea plecării lui Paul la Paris.

Profesorul, sătul de încăpățânarea cu care doamna Angelica Manolache, mama elevului Paul Manolache, refuză să accepte ca fiul ei să-și continue studiile muzicale la Paris, mai face o ultimă încercare, înclinându-și capul spre celălalt umăr :

„Am rămas toată viața un biet dascăl de liceu, deși poate am fost croit pentru alte rosturi. Și aceasta pentru că și eu am avut o mamă care mă iubea și care mi s-a așternut în curmezișul drumului și nu m-a lăsat să zbor spre zările care mă chemau.”

Domnul Annibal Ionescu îi spune doamnei Angelica despre fiul ei:

„...dacă ar avea poftă de cine știe ce fructe africane, te-ai face luntre și punte să i le aduci. Dar pentru că îl doare sufletul și pentru că-i trebuie alt climat, nu-l auzi, nu-l înțelegeți, și-l lași să tânjească în mediul acesta arid.”

Argumentația profesorului în favoarea elevului său continuă:

„ Am rămas acasă, mi-am îngropat toate visele , m-am însurat cu femeia care i-a fost mamei dragă și m-am pomenit priponit ca un bou căruia nu-i mai schimbă nimeni țărșul! [...] Vrei cu tot dinadinsul să-l priponești și pe el aici! [...] Paul are geniu muzical.

Domnul Ionescu explică de ce chiar dacă geniul muzical al tânărului ar fi doar o iluzie, până și acest lucru are importanța lui:

„Iluzia este manifestarea cea mai delicată și mai subtilă a spiritului uman și constituie avuția noastră cea mai reală. Omul este mereu înspăimântător de singur. În tovărășia iluziei nu mai ești singur și după cum nu te înduri să-i spui muribundului că nu mai e nimic de făcut, tot așa nu trebuie să-i răpești omului credința că dincolo de perdea – în tovărășia Marelui Stăpân – va găsi tot ce se cuvine bucățelei lui de viață! Asta ți-o spune Annibal Ionescu, biet dascăl de muzică într-un oraș cu urechile înfundate! Paul trebuie să plece!”

G.M. Vlădescu descrie framântările mamei lui Paul, care pot fi ale tuturor mamelor din lumea asta.

„O fi el mare, cu umerii largi[...], iar doamna Angelica nu-i decât o mamă ursită să plângă...O fi vorbind el gros și semeț, dar ea tot gungurit de prunc aude, iar hainele croite drept pe trupul lui zdravăn, pentru ea sunt aidoma cu rochițele de acum douăzeci și ceva de ani...”

Am mai scris cu alte ocazii că până prin anii douăzeci ai secolului al XX-lea și băieții în primii lor ani erau îmbrăcați în rochițe!

Bietul profesor de muzică are o nevastă care nu-l înțelege absolut deloc, pe coana Victorița. Aceasta se confesează doamnei Angelica:

„Că doar cu muzica m-a îmbătrânit și m-a făcut să-mi blestem soarta. De douăzeci de ani îmi cântă la urechi de m-a asurzit.[...] Când vine acasă, în loc să mai stea și el de vorbă, să-mi spună ce mai este prin lume, îl vezi, mă rog, că s-așează la pian, dă ochii peste cap, și hodorogește, draga mea, de zornăiesc și geamurile și-n fiecare zi aruncă banii pe plăci de gramofon, de-o să-mi vină într-o zi o nebuneală să i le sparg pe toate!...”

Annibal Ionescu are de luptat atât cu doamna Angelica, cât și cu soția sa, coana Victorița. Ambele nu înțelegeau de ce Parisul e locul unde trebuie să meargă la studii tânărul Manolache. Profesorul spune despre „Orașul luminilor” că este

„singurul loc unde orice însușire își găsește desăvârșirea!”

Paul ajunge, până la urmă, la Paris. Trimite scrisori mamei și fostului său profesor din liceu. Despre francezi spune că sunt lipsiți de talent, dar

„știu să culeagă entuziasmul din aer, din vânt sau din lună și să-l toarne în suflet cu cisterna. Transformă nimicul în energie, iar fantezia lor stă cu creștetul în cer! Ei n-au genii, nici creatori, dar cultivă genii creatoare pentru toată lumea. N-au însușiri, dar au gust,[...] au instinctul rasei lor gălăgioase și superbe!”

Între timp, coana Victorița continuă reproșurile adresate soțului despre plecarea atât de departe a lui Paul Manolache. Supus din fire, profesorul suportă totul destul de ușor, luând ca aliați în acele clipe grele pentru el pozele marilor muzicieni ai lumii din camera sa.

„Le vorbea resemnat și respectuos, cerându-și parcă iertare de cele ce se vorbesc în jurul lor. Se trudea să și-l închipuie pe Beethoven cu barbă, pe Wagner fără tichie sau pe Verdi la douăzeci de ani. Îl năpădeau tristeți nedeslușite și din tristețile acelea răsăreau doruri tot atât de triste...Dacă s-ar fi dus la Paris atunci...”

Mama lui Paul se interesează despre viețile compozitorilor amintiți de fiul ei în scrisori.

„Maestrul zâmbea satisfăcut. O lămurea, o măgulea și-i atribuia lui Paul calitățile mamei sale.”

Doamna Angelica primea scrisori de la fiul ei și era convinsă că totul e bine.

„Zâmbind gândurilor ei, doamna Angelica zâmbea vieții, zâmbea speranței și zâmbea lui Paul...Erau doar atât de frumoase toate lucrurile astea!...”

De la Paris încep să vină vești bune. Paul e un interpret de mare succes acum, are poza apărută prin ziare, împreună cu cuvinte elogioase la adresa sa. După un concert în care măiestria artistului român a fost bine apreciată,

„...ziarul francezesc sucomba de admirație tipărindu-i chipul lângă al unui oarecare Poincaré, care nu știu ce făcuse.”

„Oarecare Poincaré” doar pentru mintea personajelor autorului. În realitate, acest „oarecare” a fost un matematician și un fizician de mare renume, cu numeroase descoperiri în aceste domenii.

Lupta pe care o duce Annibal Ionescu împotriva celor care nu văd cu ochi buni prezența muzicii în școală, continuă. Articolele pe care acesta le publică prin ziare, fac o pledoarie excelentă muzicii.

„...simfonia nocturnă a privighetorii numai în sufletul omului a găsit răsunet! Omul care nu cântă sau nu iubește cântecul, nu poate fi bun, iar lumea are nevoie mai mult de oameni buni decât de oameni deștepți...Muzica perfecționează instinctele, le mărește și le purifică până la rangul de calități morale...”

Probabil că dorul de fiul său plecat departe de ea, dar și calitățile de meloman pe care le-a descoperit cu ajutorul profesorului de muzică, o fac pe doamna Angelica să asculte muzică clasică, spre disperarea femeilor cu urechile înfundate din preajma sa. Angelica asculta muzică la patefon. În mod deosebit îi plăcea **„Menuetul” lui Paderewski.**

Jgnacy Jan Paderewski a fost un renumit pianist și compozitor polonez, care a ocupat funcția de prim ministru, din ianuarie până în noiembrie 1919.

Într-un târg nesemnificativ cum e cel în care s-a născut Paul Manolache, devenit acum Pol Manò, succesele sale muzicale îi umplu de entuziasm pe localnici, care se întrec în a-i expune poza prin vitrine, toate gramofonele au fost cumpărate, ba chiar mai mult,

„toate vechiturile de pian și pianine prinseră a murmura sub degetele stângace ale gospodinilor sentimentale și romanțioase.”

Oamenii încep să devină sentimentali.

„Ochii tuturor căutau departe rostul vieții care se duce, sau care s-a dus. Genele cucoanelor se îngreuiiau, iar mâinile cădeau în poală, neputincioase să mai miște croșeta sau să poarte fierul de călcat.”

Profesorul Ionescu îi scrie fostului său elev să nu se întoarcă acasă, cel puțin deocamdată. Cuvintele pe care le folosește,

„căzuseră din vârful peniței ca dintr-o deschizătură a inimii. Erau înmuiate-n sânge și-n lacrimi, iar înțelesul lor dulce-amar, îi fremăta sub frunte...”

Păreră dascălului este ca tânărul muzician

„să se ducă [...] numai spre zările spre care pot bate aripile lui. E trist să crești o cioară în colivie, dar ca să-nchizi o privighetoare e tragic.”

Frumoase idei, adevărate bijuterii lingvistice și filozofice are scriitorul, puse „pe seama” domnului profesor de liceu!

„Nu prin inteligență este omul regele animalelor, ci prin simțire și bunătate. Când te supui creierului, ești o mașină, când ascuți de inimă, ești un om.”

Dincolo de entuziasmul firesc datorat succeselor muzicale ale lui Pol Manò, Annibal simte că trăiește și el, cu toată ființa sa, succesele elevului.

„Izvorul marilor emoții, pe care îl socotise secăt, se deschisese iar. Orice s-ar zice, cugeta el, viața rămâne permanent înaintea noastră, chiar dacă se îmbracă în straiul mohorât al morții!...”

Scrisoarea primită de mamă despre iminenta sosire a fiului dă emoții întregii comunități. Toți vor să devină prietenii doamnei Manolache.

Douăzeci de „pretene” și-au scuturat în ziua aceea tălpile pe scara doamnei Angelica și-au lăcrimat de înduioșare. Douăzeci de gurițe și-au ținut buzele s-o pupe și douăzeci de perechi de ochi au răscolit dedesubturile fiecărui lucrușor din casă, doar vor afla ceva nou cu care să-și sature curiozitatea.”

Orășelul în care se petrece acțiunea poate fi oricare dintre orașele mijlocii ale patriei noastre, chiar și...Romanul a apărut în 1932. Praful de pe străzi nu vrea să dispară...

„Știți că lucrul nou pare și mai nou dacă e curat, pentru că n-are pretenția că-i nou, iar cel vechi pare și mai vechi când are pretenția să nu pară vechi...Poate că la aceasta s-au gândit totdeauna edilii orașului nostru când au lăsat măturatul în seama vântului, stropitul în grija

ploilor și reparatul gropilor în sarcina soarelui fabricant de colb."

Apropiata sosire a lui Pol Manò mobilizează exemplar cetățenii localității.

„Măturătorii s-au pornit pe măturat trotuarele cârpite proaspăt cu petece de smoală. Neamțul, englezul sau franțuzul ar fi rămas uimiți...dar noi am rămas îngroziți de hidoasa înfățișare a bietului nostru târgușor care, despuiat de singura lui podoabă -murdăria – se pregătise, dragă Doamne, de sărbătoare, cu pretenții de băiat frumos!"

Venirea mult așteptată a fiului orașului se anunță și se contramandează de mai multe ori. Doamna Angelica, sătulă de replicile pline de venin ale locuitorilor, merge pe furiș să-și aștepte fiul la gară.

„...toată zarva și toată frământarea din târg, cu ridicarea și coborârea steagurilor, cu împletirea și despletirea ghirlandelor, cu tălmăcirile și răstălmăcirile vieții ei, și-a lui Paul, și-a domnului Annibal, toate aceste multe, mari, sălbatice mușcături și călcări în picioare și batjocoriri au îngenuncheat-o și au strivit-o"

Deși romanul are o evidentă tentă umoristică până în acest moment, finalul e unul neașteptat. În locul lui Paul, vine o domnișoară care se declară secretara maestrului, spune doamnei Angelica să nu-și facă probleme, fiul ei va veni curând...În realitate, fiul ei e mort, dar pe patul de moarte a rugat-o pe domnișoară să amâne cumplita veste pe care trebuia s-o primească mama sa, cât de mult s-ar fi putut...

Vestea primită îl face pe profesorul de muzică să-și pună capăt zilelor, provoacă mamei tânărului muzician o suferință care cu siguranță nu se poate descrie, iar cititorilor încă un prilej de a medita la sensurile vieții, cu bune, cu rele...

Autor: Horia Picu

www.sighet-online.ro